

Zorg op school

Inhoud

1. Onze visie	2
2. Onze aanpak	3
3. BREDE BASISZORG	5
4. VERHOOGDE ZORG Fase 1	15
4.1 Leerlingen met extra zorgvraag voor lezen en spellen	15
4.2 Leerlingen met extra zorgvraag voor wiskunde	16
4.3 Leerlingen met extra zorgvraag rond motoriek	16
4.4 Leerlingen met taalproblemen omwille van anderstaligheid	16
4.5 Slechtziende leerlingen	17
4.6 Leerlingen met extra zorgvraag rond gedrag en emoties	17
4.7 Leerlingen met extra zorgvraag rond spraak- en taalmoeilijkheden	18
4.8 Leerlingen met auditieve problemen	19
5. UITBREIDING VAN ZORG Fase 2	20
6. INDIVIDUEEL AANGEPAST CURRICULUM OF OVERSTAP NAAR SCHOOL OP MAAT Fase 3	21

Zorg op school

1. Onze visie

Zorgbreed onderwijs en maximale ontplooiingskansen

In onze school geloven we in zorgbreed onderwijs en streven we ernaar een kwaliteitsvolle vorming te bieden aan alle jongeren. We zijn toegewijd aan het creëren van een inclusieve en stimulerende leeromgeving waarin elke leerling de mogelijkheid heeft om zijn of haar volledige potentieel te bereiken.

Onze visie vertrekt vanuit het idee dat elke leerling unieke talenten en capaciteiten bezit. We erkennen en waarderen deze talenten en moedigen onze leerlingen aan om ze te ontdekken, te ontwikkelen en te benutten. We geloven dat het belangrijk is om te bouwen op de sterke punten van elke leerling, omdat dit hen zelfvertrouwen geeft en hen motiveert om te leren en te groeien.

Om maximale ontplooiingskansen te bieden, streven we naar een holistische benadering van onderwijs. We erkennen dat het leren niet beperkt blijft tot academische vaardigheden, maar ook sociaal-emotionele, creatieve en fysieke ontwikkeling omvat. We streven naar een evenwichtige balans tussen kennisverwerving, vaardigheidsontwikkeling en persoonlijke groei.

Binnen onze school hebben we een divers en bekwaam team van onderwijsprofessionals. Onze leerkrachten zijn oprecht betrokken bij het welzijn en de groei van elke leerling. Ze creëren een veilige en ondersteunende omgeving waarin elke leerling zich gehoord, gewaardeerd en gerespecteerd voelt.

Om zorgbreed onderwijs te realiseren, identificeren we tijdig de specifieke behoeften van leerlingen en bieden we gerichte ondersteuning. We streven ernaar om inclusief onderwijs te bevorderen, waarbij we individuele leerplannen en differentiatie toepassen om tegemoet te komen aan de diverse leerstijlen en behoeften van onze leerlingen. We werken nauw samen met ouders, leerlingen, ondersteunend personeel en externe partners om een efficiënt ondersteuningsnetwerk te creëren.

Onze school legt de nadruk op actief leren, waarbij leerlingen worden aangemoedigd om kritisch te denken, problemen op te lossen en samen te werken. We bieden een breed scala aan leermogelijkheden, waaronder projectmatig leren, buitenschoolse activiteiten en samenwerkingsprojecten over de landsgrenzen heen. We streven ernaar om leerlingen te inspireren om levenslange leerlingen te worden, die nieuwsgierigheid, veerkracht en een passie voor leren behouden.

Kortom, onze school is toegewijd aan zorgbreed onderwijs dat maximale ontplooiingskansen biedt aan alle jongeren. We erkennen en waarderen de talenten van onze leerlingen en streven ernaar om een inclusieve en stimulerende leeromgeving te creëren waarin ze kunnen groeien en bloeien.

2. Onze aanpak

Een zorgcontinuüm is een systeem dat verschillende niveaus van ondersteuning biedt aan leerlingen om ervoor te zorgen dat ze succesvol kunnen zijn in hun academische en persoonlijke ontwikkeling. Het doel van het zorgcontinuüm is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen de juiste ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, of ze nu behoefte hebben aan extra hulp bij het leren, sociaal-emotionele begeleiding of andere vormen van ondersteuning. De ondersteuning is mogelijk met of zonder specifieke diagnose of attest. Trouwens, in de nieuwe leerplannen staat o.a. dat verschillende leerinhouden aanbieden aan verschillende leerlingen slechts één vorm van differentiatie is. Andere mogelijkheden zijn differentiëren in didactiek, in graad van autonomie en in ondersteuning. (Bron: Gemeenschappelijk funderend leerplan (versie januari 2022) D2022/13.758/001 1ste en 2de graad)

BREDE BASISZORG

Preventieve zorg: Fase 0

- In de klas: Leerkrachten creëren een inclusieve leeromgeving, differentiëren instructie en bieden ondersteuning aan alle leerlingen. We vertrekken vanuit informatie en know-how van de vorige klassenraden zodat zo snel mogelijk geweten is wat we op groepsniveau kunnen aanpakken en waar daarnaast ook een individuele aanpak nodig is.
- Op school: Een team van leerkrachten en leerlingbegeleiders identificeert leerlingen met potentiële behoeften en ontwikkelt preventieve interventies. De opvolging hiervan is zeker even belangrijk.
- Samenwerking met ouders: Ouders worden actief betrokken bij het zorgproces en worden geïnformeerd over de voortgang van hun kind. We staan open voor informatie van ouders en gaan in dialoog. We communiceren eerlijk naar ouders. We hebben speciale aandacht voor ouders die moeilijk bereikbaar zijn.

Eerstelijnszorg: Fase 0

- Leerlingbegeleiders: leerlingbegeleiders bieden individuele begeleiding en ondersteuning aan leerlingen met sociale, emotionele of academische problemen. Dit gebeurt zoveel mogelijk in samenspraak en/of in overleg met de coaches.
- Studievaardigheden, inhaallessen en ondersteuningslessen: leerlingen krijgen lessen over studievaardigheden en leren hoe ze kunnen omgaan met uitdagingen op academisch gebied. Leerstof die leerlingen gemist hebben, kan herhaald worden in een inhaalles. Anderstalige leerlingen kunnen terecht in de taalbegeleiding.

VERHOOGDE ZORG

Tweedelijnszorg: Fase 1

- Extra ondersteuning op school: een multidisciplinair team, bestaande uit leerkrachten, leerlingbegeleiders en andere specialisten (o.a. CLB-medewerkers) biedt intensievere ondersteuning aan leerlingen met specifieke behoeften.
- Extra individuele zorgmaatregelen: voor leerlingen met leerstoornissen en/of beperkingen worden aanvullende individuele zorgmaatregelen opgesteld, waarin de specifieke behoeften en doelen worden vastgelegd. Deze zorgmaatregelen staan in het zorgcontinuüm van de leerling en worden regelmatig geëvalueerd en – indien nodig – aangepast. Het is de bedoeling om zoveel mogelijk basisondersteuning aan elke leerling mee te geven zodat de extra individuele zorgmaatregelen voor alle betrokken partijen haalbaar en realistisch zijn.

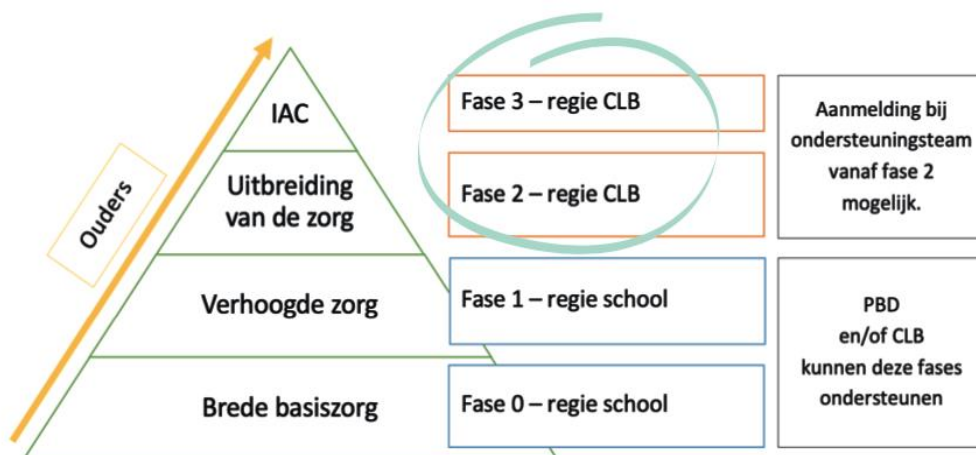
UITBREIDING VAN ZORG

Derdelijnszorg: Fase 2

- Externe hulpverleners: indien nodig kan de school samenwerken met externe professionals, zoals leerondersteuners, psychologen, therapeuten, jeugdzorgwerkers, ... om gespecialiseerde ondersteuning te bieden aan leerlingen met een complexe problematiek.

Overgangszorg: Fase 3

- (School)wijzigingen: bij veranderingen, zoals de overgang naar een nieuwe school of een ander type onderwijs, of voor het volgen van speciale programma's, wordt specifieke hulp geboden om de overgang soepel te laten verlopen.
- Loopbaanbegeleiding: leerlingen worden begeleid bij het maken van weloverwogen keuzes met betrekking tot hun toekomstige opleiding of carrière. Informatie over studiemogelijkheden en beroepsoriëntatie wordt op verschillende momenten in de schoolloopbaan verstrekt.
- Individueel aangepast curriculum (IAC): in overleg met alle betrokken partijen kan overgegaan worden tot een IAC.

3. BREDE BASISZORG

Wij zetten als school in op een brede basiszorg voor al onze leerlingen en dit op het vlak van het leerproces, het welzijn en de sociale ontwikkeling. Het doel van de brede basiszorg is ervoor te zorgen dat elke leerling de kans krijgt om optimaal te leren en te groeien, ongeacht hun individuele omstandigheden of achtergrond.

Hoe breder de basiszorg, hoe minder leerlingen nood hebben aan verhoogde zorg en uitbreiding van zorg.

Op de Jozefienen vinden we het zeker belangrijk dat je ...

- 1 ... je goed voelt (op school).
- 2 ... altijd bij iemand terecht kan met je vragen of bezorgdheden.
- 3 ... de lessen zo goed mogelijk kan volgen en zo veel mogelijk bijleert.
- 4 ... bij opdrachten en huistaken optimaal kan presteren.
- 5 ... bij toetsen en examens optimaal kan presteren.
- 6 ... een goed beeld krijgt van je eigen kennen en kunnen.
- 7 ... ook socio-emotioneel blijft groeien.
- 8 ... de juiste keuzes maakt binnen je schoolloopbaan.

Ons engagement is er om deze basiszorg elke dag na te streven. Daarbij rekenen we ook op het engagement van de leerlingen én van de ouders.

Basiszorgpijler 1 - Je voelt je goed op school.

- **Samen komen** tijdens een ontmoetingsdag, een sportdag, verschillende middagactiviteiten, teambuildingsactiviteiten, themaweken ...
- **Verbinden** via een klasbuddy, tijdens leerrijke buitenschoolse activiteiten en uitstappen, bij de herstelgerichte aanpak bij probleemsituaties.
- **Op pauze drukken** tijdens het gps-uur bij de eerstejaars, in een prikkelarme rustplek, met inspirerende momenten ...
- **Samenleven** met oog voor elkaars talenten en noden en inzetten op sensibilisering.
- **Jezelf kunnen zijn** in de klas, op het podium, in de leerlingenraad ...

M U S T S	Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op? <ul style="list-style-type: none">- We zetten in op positieve en groeigerichte feedback.- We bespreken individuele punten niet klassikaal. Ook voor belangrijke opmerkingen of resultaten op het rapport spreken we de leerling individueel aan.- We houden steeds rekening met het klasprofiel en de individuele (zorg)noden van elke leerling.- We geven voldoende kansen zodat leerlingen zich blijvend kunnen ontwikkelen of zich ook eens kunnen herpakken wanneer nodig.- We bieden een gedifferentieerde leeromgeving met oog voor uiteenlopende talenten en werkpunten.- We nemen voldoende tijd voor de coachinggesprekken van kerst, Pasen en eind juni en organiseren deze steeds individueel.- We spreken met leerlingen over hun storend gedrag <u>na</u> de les. Tijdens de les verwijzen we enkel naar dat gesprek dat na de les zal plaatsvinden.- We signaleren problemen, vermoedens of bedenkingen aan de leerlingbegeleiding.- We hebben oog voor extra bevestiging.- We geven de leerlingen de mogelijkheid om een time-out moment te nemen bij de leerlingbegeleiding indien daar nood aan is.- We gaan tijdig in dialoog met ouders.- We kunnen bij groepswork zelf de groepsindelingen sturen.
T I P S	Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen? <ul style="list-style-type: none">- De coach verrast zijn leerlingen met een smartje op hun verjaardag.- "Geef iemand een pluim en hij krijgt vleugels". Gebruik die mogelijkheid in Smartschool.- De coach kan een klasbuddy toewijzen aan iemand die niet zo snel zijn plaats vindt, later instapt op school, worstelt met het Nederlands ...- Je geeft leerlingen inspraak in het al dan niet oefeningen aan het bord maken.- Je voert ook eens losse gesprekken met leerlingen: ontmoeten, vlot bereikbaar zijn, en niet enkel via een berichtje op Smartschool. Dit creëert verbinding en komt het leren ten goede.- Je organiseert af en toe cirkelgesprekken. Dit stimuleert het groepsgevoel en schept een positief klasklimaat. Goede communicatie en transparantie is vaak een voorwaarde om je veilig en geaccepteerd te voelen binnen een klas.

Basiszorgpijler 2 - Je kan altijd met je vragen of bezorgdheden bij iemand terecht.

- **Begeleiding** door je coach en indien nodig of gewenst door een leerlingbegeleider. We volgen je van dichtbij op (o.a. tijdens de coachingsgesprekken), zowel qua resultaten als wat welbevinden betreft.
- **Begrip** voor je leerdrempels en -uitdagingen, je thuissituatie, je persoonlijke zorgen ...
- **Nabijheid** omdat er altijd iemand aanwezig is waarbij je terecht kan: je coach, je leerlingbegeleider, een leerkracht, een opvoeder ... Op elk moment van de dag is er trouwens toezicht tijdens de lunch- en pauzemomenten en er is ook steeds een leerlingbegeleider beschikbaar.
- **Extra ondersteuning** via onze samenwerking met het CLB en de leersteuncentra. We helpen je ook op weg in de zoektocht naar extra externe hulp of begeleiding.

<p>M U S T S</p>	<p>Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op?</p> <ul style="list-style-type: none"> - We kennen leerlingen een vaste coach toe die hen het volledige schooljaar van nabij opvolgt. - We houden regelmatig coachingsgesprekken (a.d.h.v. de leidraad aangeboden door het GOK-team). - We pakken bezorgdheden, problemen, leermoeilijkheden, ... van leerlingen aan in overleg met het zorgteam. - We sluiten als coach aan bij het opstart- en evaluatiegesprek van de leersteun van een leerling, samen met de leerlingenbegeleider. - We stellen op elk moment van de dag leerlingbegeleiders beschikbaar zodat er altijd iemand beschikbaar is om leerlingen met een vraag op te vangen. - We geven de leerlingen de mogelijkheid om een time-out moment te nemen bij de leerlingbegeleiding indien daar nood aan is. - We geven de voorkeur aan rechtstreekse mondelinge communicatie. Zo worden vaak heel wat misverstanden vermeden.
<p>T I P S</p>	<p>Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - De coach stuurt een langdurig zieke leerling (en ouders) een smartje en be vraagt waar eventueel extra hulp welkom is. - De leerkracht tast zijn eigen bezorgdheden over een leerling eens af bij medecollega's, of polst eens indirect bij zijn/haar vrienden.

Basiszorgpijler 3 - Je kan de lessen zo goed mogelijk volgen waardoor je veel bijleert.

- **Leren leren** doe je een schoolloopbaan lang. We zetten vanaf de eerste graad in op leren leren en voorzien klassikale studie- en vaktips.
- **Remediëren** doen we op maat aan de hand van een gevarieerde lesinvulling, extra oefeningen, eventuele bijlessen en/of inhaallessen, werkstudie, ...
- **Studiemomenten** na de lesdag, tussen de middag in het open leercentrum, tijdens de examenperiode.
- **Aanpassingen** die je vooruit helpen, geven we een plaats in het lesgebeuren: bv. ADIBib, (online vertaal)woordenboeken, formule- of taalfiches, een vaste plaats in het lokaal, hulp van een buddy,...

M U S T S

Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op?

- We passen een goede didactiek en pedagogiek toe afgestemd op de noden van de klasgroep. Zo vullen we de online agenda in Smartschool altijd in vooraleer de les begint en noteren we het lesonderwerp op het bord bij de start van elke les.
- We spelen in op de problemen eigen aan het vak. Vaak kan dit al door een goede structuur van de les aan te bieden.
- We motiveren leerlingen om goede notities te maken.
- We plaatsen na elk (afgewerkt) hoofdstuk of leerstofonderdeel de ingevulde cursus online op Smartschool. Zo kunnen leerlingen die afwezig waren of minder snel noteren hun eigen cursus aanvullen. Bij voorkeur gebeurt het online plaatsen ook op voorhand zodat o.a. de leerondersteuners met de leerstof aan de slag kunnen binnen hun leersteunmomenten.
- We laten leerlingen een (online) vertalend woordenboek gebruiken (Nederlands <> moedertaal).
- We voorzien voldoende oefentijd zodat leerlingen op eigen tempo oefeningen kunnen maken.
- We stemmen binnen de vakgroep leerlijnen, evaluatiemethodes ... op elkaar af en kiezen voor dezelfde handboeken/cursussen.
- We gaan in gesprek met leerlingen die lesmateriaal niet bij hebben i.p.v. onmiddellijk te straffen of uit de les te zetten. Vaak is er een achterliggende reden. We melden een terugkerend feit bij de leerlingbegeleider.
- We maken tijd voor remediëringslessen: we leggen de leerstof opnieuw uit en gaan na welke fouten de leerling maakt waardoor het moeilijk lukt. Remediëring is niet hetzelfde als de leerling (online) extra oefeningen laten maken met de verbeter sleutel er bij.
- We zetten in op aanmoedigen, bekrachtigen, waarderen, stimuleren, begrenzen: de gouden raad van tante Kaat.
- We stellen een leerwijzer per vak op.
- We geven leerlingen de voor hen meest geschikte plaats in de klas, eventueel naast een goede leerbuddy.
- We maken tijd voor een leerbuddymoment want soms begrijpt een leerling het beter als een klasgenoot het nog eens uitlegt.
- We werken zoveel mogelijk met visuele ondersteuning tijdens de les (ppt, bordgebruik, filmpjes, afbeeldingen, demonstraties...)

**T
I
P
S**

Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen?

- We geven leerlingen een checklist met alle nodige materiaal voor de lessen.
- We kunnen met mappen met een kleurencodesysteem per vak werken en deze kleurencode koppelen aan de agenda in Smartschool.

Basiszorgpijler 4 - Je kan optimaal presteren bij opdrachten en huistaken.

- **Duidelijke verwachtingen** dankzij de combinatie van mondelinge toelichting en schriftelijke instructies (die steeds online beschikbaar zijn). De deadline, de manier van indienen en andere verwachtingen worden tijdig vermeld in de digitale planagenda op Smartschool. Evaluatiecriteria en/of rubrics helpen je verder op weg bij grotere opdrachten.
- **Vlot werken** dankzij een heldere lay-out, de mogelijkheid om op school af te drukken of te kopiëren, het gebruik van taaltools zoals een spellingscontrole ...
- **Haalbare opdrachten** waarbij grote taken worden opgedeeld in deeltaken (eventueel voorzien van een tijdslijn of stappenplan). Je kan ook rekenen op tussentijdse feedback.

M U S T S	<p>Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op?</p> <ul style="list-style-type: none"> - We geven maximum twee huistaken per dag. - We voorzien een atlas, rekenmachine, formulefiche, taalkader ..., als de leerling die zelf niet bijheeft. - We informeren de leerlingen tijdig over opdrachten en taken. Dit staat telkens duidelijk omschreven in de agenda op Smartschool. - We voorzien telkens een mondelinge én schriftelijke toelichting waarbij de eventuele puntenverdeling, de wijze van indienen. (bv. afdrukken/uploaden) en de deadline wordt vermeld. - We geven leerlingen steeds de kans om beoordeelde taken en opdrachten in te kijken en/of mee te nemen naar huis. Zo kunnen ouders en/of externe begeleiders een duidelijk beeld krijgen van de werkpunten. - We voorzien steeds opbouwende feedback bij een score.
T I P S	<p>Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - We stimuleren het gebruik van een (digitale) planningsagenda. - We voorzien bij instructies een 'good practice': een voorbeeldoefening, een voorbeeldtekst... - We leren leerlingen constructief omgaan met het gebruik van online (taal)tools indien dit binnen de lessen past. - We splitsen een grotere opdracht bij voorkeur op in deeltaken, met een duidelijke tijdslijn. - We gaan in gesprek met een leerling en checken naar de reden waarom een bepaalde taak niet gemaakt werd. We treden niet enkel bestraffend op, maar moedigen de leerling aan om probleemoplossend mee te denken en bekijken of een tweede moment om in te dienen afgesproken kan worden.

Basiszorgpijler 5 - Je kan optimaal presteren bij toetsen en examens.

- **Duidelijke verwachtingen** dankzij leerstofoverzichten en leertips per vak, tijdig informeren over examenroosters, een vast moment voor inhaaltoetsen, duidelijk(e) evaluatiecriteria/puntentelling ...
- **Nuttige hulpmiddelen** zoals evaluaties digitaal maken, voorleessoftware gebruiken bij examens, oordoppen, ...
- **Haalbare evaluaties** waarvoor je voldoende tijd krijgt en waarop je je tijdig kan voorbereiden.

M U S T S	Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op? <ul style="list-style-type: none">- We geven maximum twee toetsen per dag.- We zetten in op haalbare evaluaties: een toets/examen kan door de meeste leerlingen in 75% van de voorziene tijd gemaakt worden.- We plaatsen voor elk vak tijdig (minimum 2 weken voor de start van de examens) een overzichtelijk leerstofoverzicht online, aangevuld met studietips.- We laten leerlingen oordoppen of een koptelefoon gebruiken om het omgevingsgeluid te filteren tijdens evaluaties.- We ondersteunen leerlingen op vlak van leren leren: een planning opstellen, studietips noteren, ...- We verduidelijken de toets waar nodig voor de leerling(en): indien hij/zij de vraagstelling niet begrijpt, mag de leerling steeds om verduidelijking vragen.- We lezen de vragen voor.- We geven leerlingen steeds de kans om beoordeelde toetsen en examens in te kijken.- We voorzien opbouwende feedback bij de score.- We noteren in de agenda niet enkel de te kennen pagina's maar ook het onderwerp van de taak of de toets.- We overlopen in een remediëringsgesprek het gemaakte examen en maken een foutenanalyse op.- We houden rekening met de sperperiode net voor de examens.- We zorgen voor een heldere lay-out met een gestructureerde opmaak van invulexamens/toetsen en dit in een leesbaar lettertype.- We vermijden stapelvragen en voorzien voldoende witruimte of regels om te noteren.- We geven per vraag de puntenverdeling mee.
T I P S	Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen? <ul style="list-style-type: none">- We bieden een oefentoets (met automatische correctie/feedback) aan zodat de leerling weet of hij/zij goed voorbereid is.- We bieden een remediëringstaak of – toets aan na het examen.- We motiveren leerlingen om aan de slag te gaan met het extra oefenmateriaal van het leerwerkboek online.- We moedigen leerlingen aan om in de examenstudie te blijven als blijkt dat ze thuis moeilijk tot werken komen.- We ondersteunen leerlingen tijdens de examens door tijdens hun studietijd een uur beschikbaar te zijn via vb.Google Meet voor vragen.- We voorzien een correctiesleutel na de toets.- We vragen studiebewijs op, zeker voor de eerste graad.- We controleren in de hogere jaren het inspanningsengagement.- We voorzien als vakleerkracht een klasbezoek tijdens het examen om verwarring bij vragen eventueel te kunnen verduidelijken.

Basiszorgpijler 6 - Je krijgt een goed beeld van je eigen kennen en kunnen.

- **Bekrachtiging** van je sterktes via positieve feedback, ook op je rapport. We willen succeservaringen benoemen en stimuleren.
- **Groeigerichte feedback** bij taken en toetsen. Ook schriftelijk, tussendoor en individueel. Je hebt steeds de mogelijkheid om taken en toetsen in te kijken.
- **In dialoog** tijdens coachingsgesprekken, het oudercontact (of vroeger indien nodig/gewenst), het gps-uur ...

M U S T S	Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op? <ul style="list-style-type: none">- We geven opbouwende feedback en geven ook aan <i>hoe</i> je het beter kan doen.- We bekijken het globale beeld van de leerling zijn kennen en kunnen: één slechte toets of één probleemvak mag niet het volledige verhaal bepalen.- We bespreken individuele punten niet klassikaal. Ook voor belangrijke opmerkingen of resultaten op het rapport spreken we de leerling individueel aan.- We houden rekening met de uitdagingen waarmee leerlingen worstelen. Zo gaan we voor leerlingen die het moeilijk hebben met in orde zijn met materiaal/taken, een motiverende nota schrijven (i.p.v. direct een straf toe te kennen). De leerkracht meldt het probleem ook aan de coach/leerondersteuner.- We rekenen geen spellingsfouten aan (bij niet-talige vakken), maar duiden de spellingsfouten wel aan.- We bieden begeleide studie aan voor leerlingen van het eerste jaar.- We bieden avondstudie aan.- We maken specifieke afspraken bij negatieve attitudes. Dit kan via een volgkaart, begeleidingsplan,... Dit wordt wekelijks opgevolgd door de coach en/of de leerlingbegeleiding.
T I P S	Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen? <ul style="list-style-type: none">- We voorzien extra/andere feedback via zelfreflectie, peerevaluatiefiches, een extern jurylid ...- We drukken onze waardering voor goede prestaties ook uit, bv. via- We vragen aan een leerling of zijn/haar taak mag gebruikt worden als voorbeeld voor volgend jaar.- We moedigen leerlingen aan om in te zetten op remediëring.- We geven als coach eens een overzicht van de punten tussen rapporten in zodat leerlingen steeds weten waar ze staan.

Basiszorgpijler 7 - Je blijft ook socio-emotioneel groeien.

- **Bewustwording** tijdens themadagen en/of via sprekers rond maatschappelijke thema's (zoals mediawijsheid, verslavingen, mentaal welbevinden ...).
- **Verruiming** van je blik dankzij de films voor de taalvakken, actualiteitslessen in diverse vakken, sociale leerlijnen per graad ...
- **Ontwikkeling** van je persoonlijkheid, onder meer via coachingsgesprekken, attituderapport, ...

M U S T S	Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op? <ul style="list-style-type: none">- We bieden een rustige, prikkelvrije ruimte aan op school.- We zoeken een klasbuddy of time-outpersoon voor wie daar nood aan heeft.- We springen zorgvuldig om met gevoelige thema's (bv. zelfdoding, scheiding, alcohol, misbruik, fysiek geweld, pesten, armoede,...) in de klas.- We organiseren de RSV-dag voor alle leerlingen van het derde jaar.- We organiseren uitstappen met ruimte voor cultuurbeleving.- We organiseren acties rond solidariteit en gezondheid.- We zijn zeer alert voor peestsituaties en proberen op een herstelgerichte manier actie te ondernemen.- We sturen aan op herstel bij conflicten met medeleerlingen en/of leerkrachten.- We informeren leerlingen dat ze altijd terecht kunnen bij de coach, vakleerkracht en/of leerlingbegeleider. Indien nodig helpen we de leerling op weg naar verdere gespecialiseerde hulp.
T I P S	Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen? <ul style="list-style-type: none">- We maken tijdens onze lessen ruimte voor actualiteit rond socio-emotionele thema's.- We doorbreken de vaste groepjes in klas zodat de andere leerlingen hun klasgenoten leren kennen/waarderen?- We stimuleren leerlingen om anderen op sleeptouw te nemen.- We organiseren regelmatige cirkelgesprekken om het groepsgevoel te versterken en veel conflicten te vermijden.

Basiszorgpijler 8 - Je kan de juiste keuzes maken tijdens je schoolloopbaan.

- **Informer**en tijdens klasmomenten en infoavonden, in samenwerking of overleg met het CLB. Met oog voor alle studierichtingen én eventueel alternatieve onderwijsstrajecten.
- **In contact brengen** met oud-leerlingen die verder studeerden tijdens de jaarlijkse studie-informatieavond. Maar ook met het aanbod van het hoger onderwijs tijdens de Studie Informatie Dagen-beurs.
- **Adviseren** vanuit jouw kwaliteiten met het oog op je toekomst.

M U S T S	Welk engagement nemen we als schoolteam sowieso op? <ul style="list-style-type: none">- We organiseren diverse informatiemomenten (bv. SID, SIA, infoavonden ...) omtrent de studieloopbaan en motiveren leerlingen om hierop aanwezig te zijn.- We laten leerlingen kennis maken met online tools die hen kunnen helpen bij het maken van de juiste beslissing (bv. Onderwijskiezer).- We faciliteren overleg met de studiekeuzetrajectbegeleider van het CLB waar wenselijk/nodig.- We kijken tijdens een klassenraad naar de talenten en interesses van de leerling bij het formuleren van een studieadvies of schoolkeuze.- We leren leerlingen om, naast leerinhouden, zelf verantwoordelijkheid op te nemen en een eigen mening te vormen.- We betrekken ouders bij het keuzeprocess.
T I P S	Hoe kan je dat als leerkracht of opvoeder verder invullen? <ul style="list-style-type: none">- We kunnen leerlingen in contact brengen met oudere (ex-)leerlingen die al binnen een bepaald domein verder studeren.- We peilen in een gesprek met de leerling naar de twijfels en we kunnen die verduidelijken door op talenten of eerdere prestaties te wijzen.

4. VERHOOGDE ZORG Fase 1

Wat? Hier gaat het om leerlingen mét of zonder diagnose van een leer- of ontwikkelingsstoornis. We vertrekken van de onderwijsbehoeften van de leerling. Een diagnose of bijhorend verslag kan ons daar meer duidelijkheid en informatie over geven, in combinatie met vroegere verslaggeving, observatie door leerkrachten, onderzoek door CLB/logopedist, gesprek met ouders,... Ook fase 1 is best zo breed mogelijk.

De compenserende, remediërende, dispenserende en differentiërende maatregelen zijn een recht, geen gunst, en zijn vastgelegd in:

- Het VN-verdrag inzake rechten van personen met een beperking – 13 december 2006
- Het decreet inzake gelijke kansen en gelijke behandeling – 10 juli 2008
- Het M-decreet – januari 2015
- Het leersteundecreet – 1 september 2023.

De essentie van deze decreten is dat iedereen die er nood aan heeft, de nodige aanpassingen krijgt, zoniet ben je discriminerend bezig. Iedereen gelijk behandelen is voor iedereen hetzelfde doen als de leerlingen zich in vergelijkbare beginsituatie bevinden. Is dit niet zo, dan moet eerst de ongelijkheid weggewerkt worden. De maatregelen zijn er dus om de ongelijkheid weg te werken.

In principe gelden voor alle leerlingen met dezelfde leer- en/of ontwikkelingsstoornis, of voor anderstalige leerlingen, of voor leerlingen met dezelfde zorgvraag, dezelfde afspraken. Deze afspraken worden telkens door de leerlingbegeleider vastgelegd in overleg met leerling, ouders en vakleerkracht/klassenraad, afhankelijk van de gestelde zorgvraag.

In de klassenraden kunnen aanvullende maatregelen toegevoegd worden voor elke leerling individueel. Ook hier stellen we telkens de vraag: Is alles haalbaar en/of realistisch?

Alle zorgmaatregelen worden opgenomen in het leerlingenvolgsysteem (Zorgcontinuüm-Individuele Zorgaanpak), dus ook de door de klassenraden besliste extra begeleiding.

Overzicht van mogelijke zorgmaatregelen:

4.1 Leerlingen met extra zorgvraag voor lezen en spellen

- Spelfouten voor taalvakken worden slechts aangerekend als het om grammaticale fouten gaat.
- Spelfouten voor niet-taalvakken worden niet aangerekend behalve als het om vakeigen woorden gaat.
- Je moet minder specifieke spellingoefeningen maken.
- Er worden aangepaste teksten (lees: kortere teksten) voorzien op toetsen en examens en/of de leerlingen krijgen de teksten op voorhand, krijgen minder vragen over de tekst(en) en/of krijgen aangepaste vragen.

- Examens van taal- en tekstgebonden vakken kan je afleggen met het voorleesprogramma 'Sprint' in de Sprintklas (leerling is zelf vragende partij).
- Toetsen en examens kunnen digitaal gemaakt worden in de zorgklas.

4.2 Leerlingen met extra zorgvraag voor wiskunde

- De leerkracht kan je indien nodig bijsturen door je aandacht te vestigen op de specifieke vraag of opgave (welke formule nodig? omtrek of oppervlakte?).
- Eenvoudige rekenfouten worden niet of minder zwaar aangerekend.

4.3 Leerlingen met extra zorgvraag rond motoriek

- Er worden geen lange schrijfoopdrachten gegeven.
- Binnen de les LO wordt gekeken wat voor jou haalbaar is. Eventueel wordt een vervangende opdracht gegeven.
- Indien nodig kan je volledig digitaal werken, mits haalbaar binnen de vakken.
- Ook toetsen kunnen digitaal gemaakt worden. Toetsen worden via een tijdslot ingegeven in Smartschool of er wordt gewerkt via begeleide toegang.
- Je kan examens afleggen in de zorgklas zodat je de antwoorden kan typen en dus geen punten verliest door vb. een onleesbaar handschrift.
- Je mag een foto nemen van het bordschema. Dit wordt altijd eerst bevestigd bij de leerkracht.

4.4 Leerlingen met taalproblemen omwille van anderstaligheid

- Tijdens de les:

- Je mag gebruik maken van een vademecum (grammatica, spelling).
- De leraar overloopt op jouw vraag met jou de essentie van de leerstof.
- Je mag een foto maken van het bordschema.
- De leerkracht kan stappenplannen of hulpfiches toestaan in de les.
- De leerkracht kan aan pre-teaching doen: vb. extra tekst- of beeldmateriaal op voorhand ter beschikking stellen, een overzicht van de nieuwe woordenschat bezorgen,...

- Bij persoonlijk werk, toetsen of examens:

- Je mag de leerkracht van (examen)toezicht vragen om moeilijke woorden te verklaren.
- Je leerkracht beperkt de lees- en schrijfoopdrachten voor jou.
- Er worden aangepaste teksten (lees: kortere teksten) voorzien op toetsen en examens en/of de leerlingen krijgen de teksten op voorhand, krijgen minder vragen over de tekst(en) en/of krijgen aangepaste vragen.

- Er worden geen punten afgetrokken voor schrijffouten bij woorden die niet specifiek getoetst worden.
- Je mag examens in de zorgklas maken.

4.5 Slechtzziende leerlingen

- Tijdens de les:
 - Je mag werken op je eigen iPad /laptop zodat je speciale apps kan gebruiken (Notability, Visual Studio,...).
 - Je krijgt een geschikte plaats in de klas.
 - Je mag een foto maken van het bordschema.
 - De leerkracht kan stappenplannen of hulpfiches toestaan in de les.
 - De leerkracht kan aan pre-teaching doen: vb. extra tekst- of beeldmateriaal op voorhand ter beschikking stellen, een overzicht van de nieuwe woordenschat bezorgen,...
- Bij persoonlijk werk, toetsen of examens:
 - Examens worden afgelegd in de zorgklas. Er wordt individueel per leerling en in overleg met de ondersteuner afgesproken op welke manier er gewerkt moet worden.
 - Toetsen worden via een tijdslot ingegeven in Smartschool of er wordt gewerkt via begeleide toegang.
 - Je kan examens afleggen in de zorgklas zodat je de antwoorden kan typen en dus geen punten verliest door vb. een onleesbaar handschrift.
 - Bij mondelinge examens krijg je extra voorbereidingstijd en meer tijd om het examen mondeling toe te lichten.

4.6 Leerlingen met extra zorgvraag rond gedrag en emoties

Niet alle leerlingen met ADHD of autisme hebben dezelfde extra zorgmaatregelen op school nodig. Elk individu is uniek en heeft zijn of haar eigen specifieke uitdagingen en behoeften. Het is belangrijk om de zorg en de ondersteuning op maat te bieden aan elke leerling, rekening houdend met zijn specifieke kenmerken en vereisten.

Voor leerlingen met ADHD kan de aanpak variëren, afhankelijk van de symptomen/noden en de ernst ervan. Voor leerlingen met autisme worden de zorgmaatregelen ook aangepast naargelang de noden, omdat autisme een spectrumstoornis is met een breed scala aan kenmerken en intensiteit. Door rekening te houden met de unieke behoeften van elke leerling met ADHD en/of autisme, proberen we een inclusieve omgeving te creëren waarin alle leerlingen de kans krijgen om te gedijen en hun volledige potentieel te bereiken.

Zorgmaatregelen kunnen zijn:

- Tijdens de les:
 - Je spreekt een teken af met de vakleerkrachten om je zo sneller weer bij de les te krijgen als je aan het afdwalen bent.
 - Voor mondelinge opdrachten mag je gebruik maken van visuele ondersteuning.
 - De leerling krijgt een geschikte (prikkelarme) plaats in het leslokaal: vooraan of midden/achteraan; in een omgeving met weinig afleiding; alleen op een bank of naast een 'voorbeeldige' leerling/klasbuddy en steeds na overleg met de betrokken leerling/klasbuddy.
 - Spreekoefeningen mag je indien noodzakelijk apart voor de leerkracht houden in plaats van voor de hele klasgroep. Spreken voor de klas kan dan geleidelijk aan opgebouwd worden.
 - Je krijgt duidelijke tijdsinstructies bij opdrachten.
 - Je hoeft niet onverwacht te antwoorden, enkel als je je vinger opsteekt.
 - Je hoeft niet luidop te lezen, tenzij je dat zelf wil.
 - Indien nodig mag je in drukke lessen een rustmoment inlassen. (Vb.: oordopjes, even in de gang gaan, ...)
- Bij taken, toetsen en examens:
 - Bij mondelinge examens krijg je extra voorbereidingstijd en meer tijd om het examen mondeling toe te lichten.
 - Je kan je examens in de zorgklas maken (meer rust, voorspelbaarheid, vaste plaats).

4.7 Leerlingen met extra zorgvraag rond spraak- en taalmoeilijkheden

- Tijdens de les:
 - Voor mondelinge opdrachten mag je gebruik maken van visuele ondersteuning.
 - Je hoeft niet onverwacht te antwoorden, enkel als je je vinger opsteekt.
 - Je hoeft niet luidop te lezen, tenzij je dat zelf wil.
 - Je mag een foto maken van het bordschema.
 - De leerkracht kan stappenplannen of hulpfiches toestaan in de les.
 - De leerkracht kan aan pre-teaching doen: vb. extra tekst- of beeldmateriaal op voorhand ter beschikking stellen, een overzicht van de nieuwe woordenschat bezorgen,...
- Bij persoonlijk werk, toetsen of examens:
 - Bepaalde opgaves kunnen bij toetsen/examens geschrapt worden of anders geëvalueerd worden.
 - Bij mondelinge examens krijg je extra voorbereidingstijd en meer tijd om het examen mondeling toe te lichten. Je krijgt ook de mogelijkheid om als eerste

aan bod te komen, zodat je in alle rust de vragen kunt voorbereiden. Eventueel kan je gebruik maken van visuele ondersteuning.

- Je mag de betekenis van woorden die je niet begrijpt vragen aan de leerkracht tenzij ze tot de specifieke leerstof van het evaluatiemoment behoren.
- Je mag examens van taal- en tekstgebonden vakken afleggen met het computerprogramma 'Sprint' in de Sprintklas (zowel ouders als leerling zelf zijn vragende partij).
- Er worden aangepaste teksten (lees: kortere teksten) voorzien op examens. Andere mogelijkheden: de leerlingen krijgen de teksten op voorhand, krijgen minder vragen over de tekst(en) en/of krijgen aangepaste vragen.
- Toetsen kunnen digitaal gemaakt worden. Toetsen worden via een tijdslot ingegeven in Smartschool of er wordt gewerkt via begeleide toegang.
- Je kan eventueel examens afleggen in de zorgklas taal zodat de leerkracht of leerondersteuner de vragen kan voorlezen of verduidelijken.

Extra suggesties: (cfr. Fase 2)

- Spreekvaardigheid: je mag gebruik maken van een ondersteunend hulpmiddel zoals een spreekkader of een spiekbriefje met kernwoorden.
- Schrijfvaardigheid: je mag gebruik maken van een ondersteunend hulpmiddel zoals een schrijfkader.
- Leesvaardigheid: je krijgt aanpassingen bij een lectuuropdracht (bv. Minder dik boek, boek op een lager leestechisch niveau, luisterboek, boek met een verfilming...)
- Luistervaardigheid: je krijgt het luisterfragment op voorhand of je krijgt extra luisterbeurten en de mogelijkheid om het fragment extra te pauzeren.
- Je mag stappenplannen of hulpfiches gebruiken bij taken, toetsen en examens.
- De fonetische schrijfwijze van woorden wordt aanvaard.
- Je mag definities in je eigen woorden formuleren.

4.8 Leerlingen met auditieve problemen

- Tijdens de les:

- Voor mondelinge opdrachten mag je gebruik maken van visuele ondersteuning.
- Je hoeft niet onverwacht te antwoorden, enkel als je je vinger opsteekt.
- Je hoeft niet luidop te lezen, tenzij je dat zelf wil.
- De leerling krijgt een geschikte plaats in het leslokaal in functie van optimaal horen en/of liplezen.
- Je mag altijd gebruik maken van je solo-apparaat of andere technische hulpmiddelen.
- Voor de taalvakken: indien luisteroefeningen met CD/Audio niet lukken, kan er gewerkt worden met ondertiteling of de teksten worden voorgelezen door de leerkracht.
- Indien mogelijk wordt ondertiteling voorzien bij filmfragmenten.
- Indien nodig mag je in drukke lessen een auditieve pauze nemen. (Vb.: oordopjes, hoorapparaat afzetten, even in de gang gaan,...)

- Bepaalde opgaves kunnen taken geschrapt worden of anders geëvalueerd worden.
- Bij persoonlijk werk, toetsen of examens:
- Bepaalde opgaves kunnen bij toetsen/examens geschrapt worden of anders geëvalueerd worden.
 - Bij mondelinge examens krijg je extra voorbereidingstijd en meer tijd om het examen mondeling toe te lichten. Je kan als laatste aan de beurt komen opdat andere leerlingen niet storend zouden werken.
 - Je mag de betekenis van woorden die je niet begrijpt vragen aan de leerkracht tenzij ze tot de specifieke leerstof van het evaluatiemoment behoren.
 - Je mag om toelichting vragen aan de leerkracht als je de opdracht niet begrijpt.
 - Er worden aangepaste teksten (lees: kortere teksten) voorzien op examens. Andere mogelijkheden: de leerlingen krijgen de teksten op voorhand, krijgen minder vragen over de tekst(en) en/of krijgen aangepaste vragen.
 - Indien luisteropdrachten onhaalbaar blijken, kunnen deze gedispenseerd worden.

5. UITBREIDING VAN ZORG Fase 2

Wat? Voor sommige leerlingen volstaat de verhoogde zorg niet. In deze fase 2 wordt het CLB en de eventuele externe ondersteuning nauw betrokken. Er kan een handelingsgericht diagnostisch traject opgestart worden. Tijdens dit traject wordt samengewerkt tussen de school, CLB, leerondersteuners, ouders en leerling. Dit met de bedoeling om te kijken welke uitgebreide zorg er nodig is voor de leerling met specifieke onderwijsbehoeften. Op basis van het advies van de cel LBG (met CLB) worden met ouders en leerling afspraken gemaakt bovenop de zorgmaatregelen uit fases 0 en 1. Per leerling worden de maatregelen en afspraken opgesteld, te raadplegen in het LVS bij het zorgcontinuüm.

Hieronder enkele voorbeelden:

- De leerling krijgt de mogelijkheid tot een time-out indien hij/zij te rusteloos is. De leerlingbegeleiding wordt hiervoor altijd gecontacteerd.
- Op moeilijke momenten kan - in afspraak met de leerlingbegeleiding - bekeken worden welke zaken de leerling kan doen om even te kalmeren, zoals opzoeken van een mogelijke rustplek, even de trappen op en neer gaan, wandeling op de speelplaats,...
- Bepaalde opgaves kunnen bij toetsen/examens geschrapt worden of anders geëvalueerd worden (vb. vragen die teveel metataal bevatten).
- Examens worden voor het indienen extra gecontroleerd door de leerkracht op leesbaarheid en of alles ingevuld is.
- Extra kans bieden bij het niet-indienen van taak of opdracht (nog eens verduidelijken wat er juist verwacht wordt). De leerkracht kan het probleem melden aan de leerondersteuner.

- Er kan een klasbuddy of time-outpersoon aangeduid worden indien het moeilijk zou gaan, na overleg met de betrokken leerling/klasbuddy.
- De leerling kan een leesloep of bordcamera gebruiken in de les.
- De leerling kan een aparte leerlijn volgen voor Frans of wordt gedispenseerd voor het vak Frans. De dispenserende maatregelen worden duidelijk op het eindrapport genoteerd. De leerling kan met deze dispenserende maatregelen nog steeds opbouwen naar een A-attest.
- Op doktersadvies worden individuele trajecten afgesproken. (Vb. online lessen volgen,...)
- Voor dysfasieleerlingen worden er begrippenlijsten voorzien bij zware woordvindingsproblemen.

6. INDIVIDUEEL AANGEPAST CURRICULUM OF OVERSTAP NAAR SCHOOL OP MAAT Fase 3

Wat? Deze leerlingen hebben langdurige en grotere problemen om het gemeenschappelijk curriculum te volgen (gemeenschappelijk curriculum = leerdoelen; wat de leerling moet kennen en kunnen om een diploma of studiebewijs te halen). Specifieke onderwijsbehoeften vragen om aanpassingen in de school en/of klas. Deze aanpassingen zijn soms niet redelijk voor de school of kunnen er niet voldoende voor zorgen dat de leerling het gemeenschappelijk curriculum kan blijven volgen (zie leersteundecreet). Het CLB-team, de leerling, de ouders en de school kunnen dan beslissen om over te gaan tot een individueel aangepast curriculum (IAC). Hiervoor is een verslag nodig van het CLB.